



CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU
IV Proleterske 2, 81000 Podgorica
Tel: +382 (0) 20 230 811
Fax: +382 (0) 20 230 814
E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2019. GODINU

Investicije u osnovna sredstva

Odgovorno lice: Milena Jolić

Odsjek: Odsjek statistike kratkoročnih indikatora

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	2
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja.....	2
1.2 Pravni osnov	2
1.3 Statističke jedinice.....	2
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja	2
1.4.1 Sektori	2
1.4.2 Statistička populacija	2
1.5 Referentna geografska oblast.....	2
1.6 Koncepti i definicije	2
1.7 Klasifikacije	2
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka.....	3
1.9 Dinamika objavljivanja podataka	3
1.10 Metodologija.....	3
1.11 Bazni period	3
1.12 Jedinica mjere	3
1.13 Izvor podataka.....	3
1.14 Metod prikupljanja podataka	3
2. Relevantnost - Korisnici podataka	3
2.1 Potrebe korisnika.....	3
2.2 Zadovoljstvo korisnika	3
3. Tačnost i pouzdanost	4
3.1 Tačnost - Opšta ocjena.....	4
3.2 Uzoračka greška	4
3.3 Neuzoračka greška	4
3.3.1 Greška obuhvata	4
3.3.2 Greška mjerenja.....	4
3.3.3 Greška neodaziva	4
3.4 Sezonska prilagođavanja	5
3.5 Revizija podataka.....	5
3.5.1 Politika revizije podataka	5
3.5.2 Praksa revizije podataka	5
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka.....	5
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	5
4.1 Pravovremenost.....	5
4.2 Tačnost objave podataka	5
5. Dostupnost i jasnoća	6
5.1 Kalendar objave podataka.....	6
5.2 Pristup kalendaru objave podataka	6
5.3 Saopštenja.....	6
5.4 Publikacije	6
5.5 Onlajn baza podataka	6
5.6 Pristup mikro padacima.....	6
5.7 Popunjenost metadate.....	6
6. Uporedivost	7
6.1 Prostorna uporedivost.....	7
6.2 Vremenska uporedivost.....	7

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj ovog istraživanja je da osim informisanja o investicionoj aktivnosti u zemlji, omogući obračun bruto domaćeg proizvoda prema potrošnoj metodi i utvrdi učešće bruto investicija u bruto domaćem proizvodu. Investicijama u osnovna sredstva smatraju se nabavke poslovnih subjekata, u cilju dobijanja novih osnovnih sredstava, kao i povećanja vrijednosti ili zamjene postojećih osnovnih sredstava.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike (Sl.list Crne Gore br. 18/12 i 47/19) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Upravi za statistiku pravno ovlaštenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koji su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Uprava za statistiku je potpisala više memoranduma o saradnji sa imaočima administrativnih podataka.

1.3 Statističke jedinice

Jedinice posmatranja istraživanja su poslovni subjekti u zemlji koji su neposredni investitori, bez obzira na to da li su u redovnom ili naprobnom radu u osnivanju ili likvidaciji i fizička lica.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Jedinice posmatranja su svi poslovni subjekti u Crnoj Gori koji su neposredni investitori (bez obzira na to da li su u redovnom ili na probnom radu, u osnivanju ili likvidaciji) koji su prema Klasifikaciji djelatnosti KD 2010 registrovana u sektorima od A do S.

1.4.2 Statistička populacija

Podaci o ostvarenim i isplaćenim investicijama od pravnih lica u zemlji ako su neposredni investitori.

1.5 Referentna geografska oblast

Podaci se odnose na čitavu teritoriju Crne Gore.

1.6 Koncepti i definicije

Ostvarene investicije predstavljaju vrijednost efektivno izvršene izgradnje, izrade ili nabavke objekata, opreme i ostalog, bez obzira na to da li su završene da li je njihova isplata izvršena (bez revalorizacije ostvarenih investicija). Isplate za investicije su novčana ulaganja u osnovna sredstva u toku godine u kojoj su isplate stvarno izvršene, bez obzira na momenat izgradnje ili nabavke osnovnih sredstava. Ostvarene investicije u nova osnovna sredstva odnose se na nabavke investicionih dobara koja još nisu bila predmet kupoprodaje između neposrednih korisnika tih dobara (nabavka izvršena neposredno od izvođača građevinskih radova, proizvođača opreme ili osnovna sredstva proizvedena u sopstvenoj režiji. Obuhvata se i polovna oprema nabavljena u inostranstvu, investicije u značajnija poboljšanja postojećih osnovnih sredstava, investicije u značajnija poboljšanja zemljišta i troškovi prenosa vlasništva zemljišta. Izgradnja novih kapaciteta obuhvata investicije u nova osnovna sredstva na novoj ili staroj lokaciji bez obzira na djelatnost kojoj su te investicije namjenjene. Novi kapaciteti obuhvataju: objekat kao ekonomsko-tehničku cjelinu, dio izgradnje objekta koji predstavlja zasebnu ekonomsko-tehničku cjelinu, nastavak gradnje ili opremanje ranije obustavljenih investicija, ulaganja u kultivisane biološke resurse, izgradnja novih saobraćajnica, nabavku novih mašina i opreme i ostalih kategorija novih osnovnih sredstava.

1.7 Klasifikacije

NACE Rev2

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Godišnje.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Godišnje.

1.10 Metodologija

Metodologija godišnjeg istraživanja investicije u osnovna sredstva je dostupna na sajtu: <http://monstat.org/userfiles/file/investicije/Methodologija%20-%20Statistika%20investicija%20za%20sajt.pdf>

1.11 Bazni period

Za baznu godinu se uzima prethodna godina.

1.12 Jedinica mjere

U hilj. EUR

1.13 Izvor podataka

Istraživanje se zasniva na izvještajnom metodu. Podaci se prikupljaju na slučajnom stratifikovanom uzorku i stratifikacija se vrši prema sektorima i po klasi br.radnika. Izvještajne jedinice koje su ušle u uzorak popunjavaju obrazac INV-01 iz knjigovodstvene, finansijske dokumentacije kao i iz investicionih programa i tehničke dokumentacije. Obzirom na to da se za ovaj izvještaj koriste razni izvori podataka, neophodno je da se srodni podaci međusobno uporede i usaglase. Izvor podataka za fizička lica je administrativni.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju putem papirnih upitnika (poštom, mailom ili faksom).

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- UN organizacije
- Međunarodni institut

Nacionalni korisnici:

- Ministarstva i drugi organi javne uprave
- Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave
- Centralna banka
- nevladine organizacije
- studenti
- istraživači
- mediji

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Uprava za statistiku je usvojila Strategiju upravljanja kvalitetom, Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom, kao i Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta. U cilju mjerenja stepena do kojeg ispunjava svoje obaveze prema korisnicima i u sklopu nove politike kvaliteta, Uprava za statistiku je sprovela istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Prikupljanje podataka realizovano je putem

web ankete, u periodu od 1. septembra do 20. oktobra 2017. godine. Rezultati istraživanja dostupni su na web stranici Uprave za statistiku, link:

<https://www.monstat.org/userfiles/file/KVALITET/Izviestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika.pdf>

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Istraživanje se zasniva na izvještajnom metodu. Prikupljaju se podaci od velikih i srednjih pravnih lica (uključena su sva pravna lica), dok se mala biraju prema stratifikovanom uzorku. Stratifikacija se vrši prema sektorima Klasifikacije djelatnosti 2010 (KD 2010) i prema klasi broja radnika. Dobijeni podaci su podložni uobičajenim vrstama grešaka u vezi sa greškom uzorkovanja, greškom obuhvata, mjerenja, obrade i neodaziva.

3.2 Uzoračka greška

Uzoračka greška postoji jer se podaci prikupljaju od malog dijela populacije, a mjeri se koeficijentom varijacije, kao i intervalom povjerenja: min. i max.

Indikatori uzoračke greške

Koeficijent varijacije je relevantna mjera greške uzorka a izračunava se u SAS programu – proc survey mean.

3.3 Neuzoračka greška

Ne-uzoračke greške se vežu za ostale greške koje nisu vezane za uzorak. U ne-uzoračke greške spadaju: greška obuhvata, greška mjerenja, greška odaziva i greška obrade.

3.3.1 Greška obuhvata

Greška obuhvata je razlika između populacije u okviru i ciljane populacije. U greške obuhvata spadaju: prekomjerni i nedovoljni obuhvat.

Indikator greške obuhvata

U cilju otklanjanja problema sa obuhvatom, okvir za uzorak se ažurira svake godine i na osnovu ažuriranog okvira svake godine se kreira uzorak za istraživanje investicija

3.3.2 Greška mjerenja

Greške mjerenja su greške koje se javljaju u toku prikupljanja podataka i uzrokuju razlike između evidentirane i stvarne vrijednosti varijable. Posrednom analizom, na osnovu rezultata unosa, vrši se ispravka.

3.3.3 Greška neodaziva

U cilju otklanjanja problema sa obuhvatom, okvir za uzorak se ažurira svake godine i na osnovu ažuriranog okvira svake godine se kreira uzorak za istraživanje investicija. Greške usljed neodaziva (na nivou polja ili na nivou upitnika-nepopunjeni upitnik) ispravljaju se kontaktiranjem osobe koja je popunila upitnik za izvještanu jedinicu.

Stopa neodaziva jedinica

Stopa neodaziva jedinice se izračunava kao odnos broja izvještajnih jedinica koje nijesu odgovorile na upitnik i ukupnog broja prihvatljivih izvještajnih jedinica u uzorku. U godišnjem istraživanju investicija u osnovna sredstva, stopa neodaziva jedinica je u 2019. godini u prosjeku iznosila oko 37,7%.

Stopa neodaziva za temu

Stopa neodaziva na nivou polja predstavlja odnos anketiranih jedinica koje nisu odgovorile na dato pitanje i ukupnog broja anketiranih jedinica. U godišnjem istraživanju investicija u osnovna sredstva, stopa na nivou polja je u 2019. godini u prosjeku iznosila oko 10,3%.

3.3.4 Greška u obradi podataka

Prikupljeni podaci prolaze kroz niz procesa prije konačne ocjene, a to su: šifriranje, unos, editovanje, imputacije, ponderisanje, tabeliranje itd. Greške napravljene u ovim fazama nazivaju se greškama obrade.

3.4 Sezonska prilagođavanja

Nije relevantno.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Uprava za statistiku je usvojila politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu <http://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2017/Politika%20revizije.pdf>

3.5.2 Praksa revizije podataka

U istraživanju o investicijama u osnovna sredstva se koriste redovne revizije. Velike i neplanirane revizije se koriste samo u posebnim slučajevima definisanim politikom revizije.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka

Nije dostupno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Podaci se publikuju 210 dana nakon završenog referentnog perioda.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Pravovremenosti objave preliminarnih podataka predstavlja vrijeme između datuma poslednjeg dana referentnog perioda i datuma objave prvih podataka.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma poslednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka. $P3 = dact - dsch$. Što se tiče istraživanja investicija, tačnost=0, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objave podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12 i 47/19) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljuju Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Uprave za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljivanja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljivanja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup kalendaru objave podataka

<http://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2019/Kalendar%20objavljivanja%20statistickih%20podataka%20Zavoda%20za%20statistiku.pdf>

5.3 Saopštenja

Godišnje saopštenje investicije u osnovna sredstva Crna Gora

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=645&pageid=228>

5.4 Publikacije

Uprava za statistiku objavljuje sljedeće redovne publikacije: Statistički Godišnjak, Crna Gora u brojkama, Mjesečni statistički pregled. Pored navedenih redovnih, Uprava za statistiku objavljuje i vanredne publikacije. Neke od najznačajnijih vanrednih publikacija su sljedeće: Žene i muškarci u Crnoj Gori, Najčešće korišćeni statistički podaci. Sve publikacije koje objavljuje Uprava za statistiku dostupne su na sljedećem linku: <http://monstat.org/cg/publikacije.php>

5.5 Onlajn baza podataka

Podaci investicija su dostupni na sajtu: <http://monstat.org/cg/pxweb.php>

5.6 Pristup mikro podacima

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučnoistraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Upravom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenost metadate

Stopa popunjenosti metadate predstavlja odnos broja popunjenih metadate podataka u odnosu na ukupan broj prihvatljivih metadate polja. Za godišnje istraživanje investicija stopa popunjenosti metadate podataka iznosi 100%.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Metodologija je usaglašena sa međunarodim statističkim standardima tj.sa Evropskim sistemom računa (ESA2010) i Sistemom nacionalnih računa(SNA2008).

6.2 Vremenska uporedivost

Podaci su od 2009.god. dostupni po Klasifikaciji djelatnosti NACE Rev.2 na nivou sektora.

Indikator za uporedivost u vremenu

Dužina uporedivih vremenskih serija se izračunava sledećom formulom: $CC1 = Jlast - Jfirst + 1$ Jlast - broj poslednjeg referentnog perioda objavljene statistike Jfirst - broj prvog referentnog perioda uporedive statistike. Prema navedenoj formuli, dužina uporedive vremenske serije za istraživanje investicija u osnovna sredstva je 7 godina.